

A7-0002/2011

19.1.2011

AANBEVELING

inzake het ontwerpbesluit van de Raad betreffende de sluiting van de Overeenkomst van Genève inzake de handel in bananen tussen de Europese Unie en Brazilië, Colombia, Costa Rica, Ecuador, Guatemala, Honduras, Mexico, Nicaragua, Panama, Peru en Venezuela en de Overeenkomst inzake de handel in bananen tussen de Europese Unie en de Verenigde Staten van Amerika
(07782/2010 – C7-0148/2010 – 2010/0057(NLE))

Commissie internationale handel

Rapporteur: Francesca Balzani

Verklaring van de gebruikte tekens

- * Raadplegingsprocedure
- *** Goedkeuringsprocedure
- ***I Gewone wetgevingsprocedure (eerste lezing)
- ***II Gewone wetgevingsprocedure (tweede lezing)
- ***III Gewone wetgevingsprocedure (derde lezing)

(De aangeduide procedure is gebaseerd op de in de ontwerp tekst voorgestelde rechtsgrond.)

INHOUD

	Blz.
ONTWERPWETGEVINGSRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT.....	5
TOELICHTING.....	6
ADVIES VAN DE COMMISSIE ONTWIKKELINGSSAMENWERKING	11
UITSLAG VAN DE EINDSTEMMING IN DE COMMISSIE.....	15

ONTWERPWETGEVINGSRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT

**inzake het ontwerpbesluit van de Raad betreffende de sluiting van de Overeenkomst van Genève inzake de handel in bananen tussen de Europese Unie en Brazilië, Colombia, Costa Rica, Ecuador, Guatemala, Honduras, Mexico, Nicaragua, Panama, Peru en Venezuela en de Overeenkomst inzake de handel in bananen tussen de Europese Unie en de Verenigde Staten van Amerika
(07782/2010 – C7-0148/2010 – 2010/0057(NLE))**

(Goedkeuring)

Het Europees Parlement,

- gezien het ontwerpbesluit van de Raad (07782/2010),
 - gezien de ontwerpovereenkomst van Genève inzake de handel in bananen (07968/2010) en de ontwerpovereenkomst inzake de handel in bananen tussen de Europese Unie en de Verenigde Staten van Amerika (07970/2010),
 - gezien het verzoek om goedkeuring dat de Raad heeft ingediend krachtens artikel 207, lid 4, eerste alinea, en artikel 218, lid 6, tweede alinea, onder a), van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (C7-0148/2010),
 - gelet op artikel 81 en artikel 90, lid 8, van zijn Reglement,
 - gezien de aanbeveling van de Commissie internationale handel en het advies van de Commissie ontwikkelingssamenwerking (A7-0002/2011),
1. hecht zijn goedkeuring aan de sluiting van de overeenkomsten;
 2. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en aan de Commissie, alsmede aan de regeringen en parlementen van de lidstaten en Brazilië, Costa Rica, Ecuador, Guatemala, Honduras, Mexico, Nicaragua, Panama, Peru en Venezuela en de Verenigde Staten van Amerika.

TOELICHTING

Handel in bananen

Bananen zijn het op drie na belangrijkste gewas ter wereld, na rijst, tarwe en maïs, en dragen in grote mate bij tot de voedselzekerheid. In de meeste bananenproducerende landen is de productie echter uitsluitend voor de binnenlandse en soms voor de regionale markt bestemd, terwijl slechts 20% van de wereldproductie internationaal wordt verhandeld.

Slechts een beperkt aantal bananenproducerende landen zijn bij de internationale handel in bananen betrokken. De bananenhandel is in handen van een beperkt aantal ondernemingen: slechts vijf grote multinationals controleren meer dan 80% van alle internationaal verhandelde bananen.

De laatste jaren is de macht van de bananenmultinationals echter overschaduwd door die van de supermarkten op een aantal belangrijke markten in de EU, met name het Verenigd Koninkrijk.

In 2008 kochten de consumenten in de EU ruim 5,4 miljoen ton bananen. De EU importeerde bijna 90% van de bananen die zij consumeerde (72,5% uit Latijns-Amerika en 17% uit de ACS-landen (Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan)).

Vijf EU-landen leverden de overige 11%: Cyprus, Frankrijk (de overzeese departementen Guadeloupe en Martinique), Griekenland, Portugal (Madeira en het vasteland) en Spanje (de Canarische Eilanden).

Beslechting van het bananengeschil

Op 15 december 2009 kwamen de EU, een groep Latijns-Amerikaanse landen en de Verenigde Staten tot een overeenkomst over de EU-invoertarieven voor bananen. Daarmee kwam een einde aan een van de langst aanslepende en hevigste geschillen in de recente geschiedenis van het multilaterale handelsstelsel.

Over het EU-invoerbeleid voor bananen werd al tien jaar ruzie gemaakt in de Wereldhandelsorganisatie (WTO), waarbij de EU tegenover verscheidene Latijns-Amerikaanse bananenproducenten en de VS stond.

Pascal Lamy was zeer verheugd over het einde van "een van de technisch ingewikkeldste, politiek gevoeligste en commercieel belangrijkste juridische geschillen die ooit voor de WTO zijn gebracht".

Het geschilpunt was de voorkeursbehandeling die de EU aan de invoer van bananen uit de ACS-landen gaf ten opzichte van bananen uit Latijns-Amerika. Volgens de EU-invoerregeling voor bananen mocht elk jaar 775 000 ton bananen uit de ACS-landen vrij van invoerrechten in de EU worden ingevoerd, terwijl voor alle andere exporteurs (leveranciers uit meest begunstigde naties (MBN's)) een tarief van 176 EUR per ton gold.

Volgens veel Latijns-Amerikaanse landen, waarvan sommige tot de grootste bananenexporteurs ter wereld behoren, was deze invoerregeling onwettige discriminatie ten gunste van bananen uit de ACS-landen en een inbreuk op de WTO-regels inzake

kwantitatieve beperkingen.

Het geschil leidde tot verscheidene uitspraken van geschillenpanels, de beroepsinstantie en bijzondere arbiters, en de EU moest haar beleid herzien.

De overeenkomst bestaat uit drie onderdelen:

- een overeengekomen tijdschema voor tariefverlagingen voor MBN-bananenexporteurs;
- afspraken over hoe bij de ruimere WTO-onderhandelingen zal worden omgegaan met "tropische producten" en producten die aan "preferentie-erosie" onderhevig zijn;
- een financieel pakket van 190 miljoen EUR voor de ondersteuning van de ACS-bananenexporteurs, de zogenoemde begeleidende maatregelen voor de bananensector ("Banana Accompanying Measures", BAM).

De geschillen over bananen hebben het productie- en handelsklimaat in de betrokken landen gedestabiliseerd. De overeenkomst zal de wereldmarkt voor bananen voorspelbaarder en stabiel maken, en zo investeringen en groei bevorderen en meer aandacht vestigen op ruimere kwesties in verband met de productieomstandigheden in de aanvoerketens voor bananen.

Tariefverlagingen

De overeenkomst houdt in dat de EU haar invoertarieven voor bananen uit Latijns-Amerika geleidelijk zal verlagen van de huidige 176 EUR per ton tot uiteindelijk 114 EUR per ton in 2017.

Door een eerste verlaging met 28 EUR per ton, die met terugwerkende kracht werd toegepast vanaf 15 december 2009, de datum waarop de overeenkomst werd geparafeerd, is het tarief gedaald tot 148 EUR per ton. Vanaf 1 januari 2011 zal het tarief gedurende zeven jaar elk jaar verder worden verlaagd (tot 143, 136, 132, 127, 122, 117 en 114 EUR).

Als er tijdens de Doha-onderhandelingsronde geen overeenkomst wordt bereikt, zal de EU die verlagingen gedurende maximaal twee jaar bevriezen, d.w.z.: als er geen overeenkomst is bereikt wanneer de EU haar tarief tot 132 EUR per ton heeft verlaagd, zal de EU gedurende maximaal twee jaar (uiterlijk tot eind 2015) geen verdere tariefverlagingen toepassen. Vervolgens zal de EU haar tarief uiterlijk vanaf 2016 volgens de afspraak elk jaar blijven verlagen tot het uiterlijk op 1 januari 2019 op 114 EUR per ton komt.

De overeenkomst, waarmee een eind komt aan tientallen jaren ruzie, houdt in dat de Latijns-Amerikaanse bananenexporteurs alle klachten tegen de EU bij de WTO intrekken: "zodra de WTO de nieuwe tarievenregeling van de EU certificeert, zullen de Latijns-Amerikaanse bananenexporterende landen al hun geschillen met de EU over bananen bij de WTO beëindigen en alle eisen die zij tegen de EU hadden ingediend nadat nieuwe lidstaten tot de EU waren toegetreden of toen de EU haar bananentarief in 2006 wijzigde, intrekken" en zullen zij tijdens de Doharonde geen verdere tariefverlagingen vragen.

Bananen uit de ACS-landen blijven ingevolge afzonderlijke handels- en ontwikkelingsovereenkomsten rechten- en contingentvrije toegang krijgen tot de EU-markt, maar zullen naarmate het EU-tarief wordt verlaagd waarschijnlijk marktaandeel verliezen aan

de efficiëntere Latijns-Amerikaanse producenten.

"Tropische producten" en producten die aan "preferentie-erosie" onderhevig zijn

Tegelijkertijd zijn de EU, de ACS-landen en de Latijns-Amerikaanse landen overeengekomen hoe de zogenaamde "tropische" producten en producten die aan "preferentie-erosie" onderhevig zijn, zullen worden behandeld tijdens de aan de gang zijnde Doharonde. De tarieven voor "tropische producten" zullen verder worden verlaagd, terwijl de tariefverlagingen voor producten die aan "preferentie-erosie" onderhevig zijn en voor de ACS-landen van belang zijn, over een relatief langere termijn zullen worden gespreid.

Er is overeengekomen dat de definitieve tariefverbintenis van de EU na de Doha-onderhandelingsronde op de invoer van bananen van toepassing zal zijn.

Steunprogramma voor de bananensector in de ACS-landen

Sinds 1994 heeft de EU de bananenexporterende ACS-landen meer dan 450 miljoen EUR gegeven om hen te helpen zich aan de veranderingen aan te passen, hun bananen op meer concurrerende wijze te produceren of hun economie te diversifiëren.

Naast gewone EU-steun zullen de bananenexporterende ACS-landen tot 190 miljoen EUR uit de EU-begroting krijgen om hen te helpen zich aan het nieuwe tarief aan te passen. De Commissie zal samen met de begrotingsautoriteit de mogelijkheid onderzoeken om dit bedrag met 10 miljoen EUR te verhogen indien in de jaarlijkse begroting de nodige kredieten worden vrijgemaakt. De hulp is bedoeld om het concurrentievermogen te verbeteren, economische diversificatie te bevorderen en de sociale gevolgen van de aanpassing te beperken.

De begeleidende maatregelen voor de bananensector zullen van toepassing zijn op tien bananenexporterende ACS-landen (Belize, Kameroen, Ivoorkust, Dominica, Dominicaanse Republiek, Ghana, Jamaica, Saint Lucia, Saint Vincent en de Grenadines en Suriname), waaronder twee niet-traditionele exporterende landen (Ghana en de Dominicaanse Republiek).

Naast de traditionele aandacht voor concurrentievermogen en diversificatie moet het programma ook ruimere kwesties in verband met aanpassing op het vlak van werkgelegenheid, onderwijs, gezondheid en milieu aanpakken.

De uitvoering van het programma begint in 2011 en duurt tot in 2013. In het kader van het programma zullen de volgende maatregelen worden gesteund: steun voor investeringen in meer concurrentievermogen, steun voor beleid gericht op economische diversificatie en steun voor ruimere aanpassingen op sociaal, economisch en milieugebied.

Welke maatregelen worden gesteund, zal gezamenlijk door de begunstigde regering en de Commissie worden beslist. De steun zal volgens drie criteria aan de landen worden toegewezen:

- het volume van de bananenhandel met de EU;
- het belang van de bananenexport naar de EU voor de economie van het land;
- het ontwikkelingsniveau van het land (bv. HDI-score).

De jaarlijkse toewijzing bedraagt gemiddeld 5 miljoen EUR per land.

Ongerustheid bij de ACS-landen

De traditionele bananenexporterende ACS-landen maken zich zorgen over de ernstige sociale, economische en politieke ontwrichting die de bananenovereenkomsten zouden kunnen veroorzaken.

De ACS-landen vinden dat er veel meer financiële hulp voor de aanpassing van de productie en de handel in de bananenexporterende ACS-landen nodig is om de mogelijke verliezen te beperken die de ACS-bananenexporteurs zullen lijden als gevolg van het bananenakkoord en de overige tariefconcessies die aan de Latijns-Amerikaanse bananenexporteurs zijn gedaan.

Europese bananenproducenten

De steun voor de bananensector in de EU wordt verleend via het POSEI-budget ("Programme d'options spécifiques à l'éloignement et l'insularité"). Ten gevolge van de hervorming van de gemeenschappelijke marktordening van de EU voor bananen in 2006 ontvangen de Europese bananenproducenten in de ultraperifere gebieden jaarlijks 279 miljoen EUR uit dit budget.

Bij de hervorming van het POSEI in 2006 is echter geen rekening gehouden met de toekomstige tariefverlagingen voor ingevoerde bananen. Het is dan ook niet duidelijk of het huidige POSEI-budget toereikend is om ervoor te zorgen dat de Europese bananenproducenten weerstand kunnen bieden aan de druk ten gevolge van de toenemende liberalisering van de wereldhandel in bananen. Hun concurrentievermogen en zelfs hun bestaan kunnen bijgevolg in gevaar komen als gevolg van de WTO-overeenkomsten inzake de handel in bananen.

Bilaterale overeenkomsten

Door de recente bilaterale overeenkomsten met Colombia, Peru en Midden-Amerika (Costa Rica, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua en Panama) krijgt export uit deze landen een nog gunstigere voorkeursbehandeling (een recht van 75 EUR per ton tegen 2020, na een reeks van steeds sterkere verlagingen).

Daardoor zal de preferentiële marge van de ACS-landen nog verder verminderen.

Ecuador – de grootste bananenexporteur ter wereld, maar momenteel geen partij bij de bilaterale overeenkomsten – maakt zich zorgen. Aangezien Colombia en Costa Rica, de voornaamste concurrenten van Ecuador in de bananenexport, gunstigere tarieven genieten, zouden zij namelijk gemakkelijk het aandeel van Ecuador op de EU-markt kunnen overnemen. Hoewel de verlagingen ingevolge de Overeenkomst van Genève ook Ecuador ten goede komen, zal in 2020 op elke ton bananen die Ecuador naar de EU uitvoert, 39 EUR meer tarieven moeten worden betaald dan op bananen van zijn belangrijkste regionale concurrenten.

Bovendien zouden grote multinationale ondernemingen zoals Chiquita en Dole Ecuador in dit onzekere klimaat kunnen laten vallen als leverancier.

Conclusies

De rapporteur is van mening dat het Europees Parlement zijn goedkeuring aan de overeenkomsten moet hechten als de Commissie en de Raad zich er duidelijk toe verbinden ervoor te zorgen dat:

- zo spoedig mogelijk een effectbeoordeling van de gevolgen van de overeenkomsten voor de bananenproducerende ontwikkelingslanden en de Europese ultraperifere gebieden tot 2020 wordt voorgelegd aan het Parlement;
- achttien maanden voor de afloop van het programma een beoordeling van de BAM wordt voorgelegd aan het Parlement, zo nodig vergezeld van passende voorstellen;
- er specifieke initiatieven worden genomen om de commerciële positie van de bananentelers in de verschillende aanvoerketens te versterken;
- er niet wordt geprobeerd het programma voor de bananenproducerende ACS-landen te financieren door herschikking van middelen uit de begrotingsonderdelen voor ontwikkelingssamenwerking;
- de middelen van de BAM onder de landen worden verdeeld naar gelang van de verwachte verliezen qua uitvoer en productie van bananen, alsook het ontwikkelingsniveau van het land, gewogen indicatoren en de bananenhandel met de EU.

16.12.2010

ADVIES VAN DE COMMISSIE ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

aan de Commissie internationale handel

inzake het ontwerpbesluit van de Raad betreffende de sluiting van de Overeenkomst van Genève inzake de handel in bananen tussen de Europese Unie en Brazilië, Colombia, Costa Rica, Ecuador, Guatemala, Honduras, Mexico, Nicaragua, Panama, Peru en Venezuela en de Overeenkomst inzake de handel in bananen tussen de Europese Unie en de Verenigde Staten van Amerika
(07782/2010 – C7-0148/2010 – 2010/0057(NLE))

Rapporteur voor advies: Charles Goerens

BEKNOPTE MOTIVERING

De regeling die van toepassing is op de producenten van in de EU ingevoerde bananen, zoals vastgelegd in verordening (EEG) nr. 404/93, is door een aantal landen in Latijns-Amerika, die lid zijn van de WTO, en door de Verenigde Staten aangevochten in het kader van de procedures voor geschillenbeslechting van de WTO.

De noodzaak om overeenkomstig de WTO-regels een einde te maken aan alle verschillen in behandeling heeft geleid tot een geschillenbeslechting die ongunstig was voor de EU, die derhalve gedurende een vijftiental jaren over oplossingen heeft onderhandeld, in de eerste plaats met het oog op de invoering van een uitsluitend op tarieven gebaseerde regeling en vervolgens op de verlaging van voor de meest begunstigde natie geldende invoertarieven (MBN).

De onderhandelingen binnen de WTO hebben op 15 december 2009 enerzijds geleid tot de overeenkomst inzake de handel in bananen met Brazilië, Colombia, Costa Rica, Ecuador, Guatemala, Honduras, Mexico, Nicaragua, Panama, Peru en Venezuela en anderzijds tot de overeenkomst inzake de handel in bananen met de Verenigde Staten van Amerika.

Deze door de Commissie bereikte overeenkomsten voorzien in de beslechting van de geschillen tussen de betrokken landen in het kader van de GATT. Bovendien voorzien zij door de vaststelling van een uitsluitend op tarieven gebaseerde regeling in de tenuitvoerlegging van de memoranda van overeenstemming en regelen zij alle hangende geschillen met betrekking tot de douanetarieven welke van toepassing zijn op uit Latijns-Amerika ingevoerde bananen.

Ten gevolge van de overeenkomsten worden de douanetarieven voor in de EU ingevoerde bananen geleidelijk verlaagd van 176 euro naar 114 euro per ton in 2017 met de mogelijkheid om uit te komen op 75 euro per ton in 2020. Over deze mogelijkheid wordt reeds door de Europese Commissie en bepaalde meest begunstigde landen van Latijns-Amerika onderhandeld, hetgeen ongetwijfeld het voortbestaan van de bananensector in vele ACS-landen nog meer in gevaar zal brengen.

Vanuit begrotingsoogpunt zullen deze maatregelen volgens schattingen tevens leiden tot een vermindering van de eigen middelen van de EU en dit reeds met ingang van 2009, aangezien deze overeenkomsten met ingang van 15 december 2009 terugwerkend van kracht zijn geworden.

In het kader van de goedkeuringsprocedure kan het Parlement de voorgestelde handeling enkel verwerpen of goedkeuren op basis van een aanbeveling van zijn bevoegde commissie, in onderhavig geval de Commissie internationale handel waaraan de Commissie ontwikkelingssamenwerking dit advies uitbrengt.

Uw rapporteur voor advies is nu reeds ervan overtuigd dat het nauwelijks mogelijk is de in Genève tot stand gekomen overeenkomsten te verwerpen, omdat deze overeenkomsten duidelijk de GATT-regels naleven en dus elk voorstel tot verwerping, zelfs indien dit in het licht van de prerogatieven van het Europees Parlement en het aldaar lopende debat zou kunnen worden gerechtvaardigd, zou indruisen tegen het gebod "*pacta servanda sunt*", dat de internationale betrekkingen regelt.

Uw rapporteur voor advies heeft dezelfde benadering gehanteerd ten aanzien van de kwestie van de begeleidende maatregelen in de bananensector (BMB) waarover ook in Genève werd onderhandeld (ICD-verordening-BMB) en die bedoeld zijn om aan de tien bananenproducerende ACS-landen een gedeeltelijke compensatie te bieden voor de ten gevolge van genoemde overeenkomsten geleden verliezen. Juist op dit punt is het zaak de ontwikkelingsdimensie, waarmee wij ons bezighouden, nader toe te lichten.

In dit verband zij gewezen op het beginsel van artikel 208, lid 1, tweede alinea van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie volgens welke de Unie bij de uitvoering van beleid dat gevolgen kan hebben voor de ontwikkelingslanden, rekening houdt met de doelstellingen van de ontwikkelingssamenwerking. Het staat vast dat de genoemde overeenkomsten een negatieve weerslag op bepaalde landen zullen hebben, met name op de ACS-landen die bananen produceren. De begeleidende maatregelen in de bananensector zijn tot 2013 beperkt. Hoewel deze landen vanuit beheersoogpunt de middelen die in het kader van de ICD-verordening (BMB) vrijkomen, op doeltreffende wijze moeten kunnen beheren, is het louter en alleen vanuit ontwikkelingsoogpunt duidelijk dat de weerslag van deze overeenkomsten nauwlettend in het oog moet worden gehouden, niet alleen tot in 2013, maar ook tot in 2020. Een effectbeoordeling van deze overeenkomsten tot in 2020 is dus onontbeerlijk.

De Commissie ontwikkelingssamenwerking verzoekt de ten principale bevoegde Commissie internationale handel aan het Parlement voor te stellen zijn goedkeuring aan de geplande overeenkomsten te hechten, mits de Commissie onverwijld een effectbeoordeling voorstelt waarin tot in 2020 de gevolgen van de overeenkomsten voor de bananenproducerende ontwikkelingslanden in aanmerking worden genomen.

UITSLAG VAN DE EINDSTEMMING IN DE COMMISSIE

Datum goedkeuring	9.11.2010
Uitslag eindstemming	+: 17 -: 3 0: 0
Bij de eindstemming aanwezige leden	Thijs Berman, Corina Crețu, Nirj Deva, Charles Goerens, Catherine Grèze, András Gyürk, Eva Joly, Filip Kaczmarek, Gay Mitchell, Norbert Neuser, Bill Newton Dunn, Maurice Ponga, Birgit Schieber-Jastram, Michèle Striffler, Alf Svensson, Eleni Theocharous, Ivo Vajgl, Anna Záborská, Iva Zanicchi
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervanger(s)	Judith Sargentini

UITSLAG VAN DE EINDSTEMMING IN DE COMMISSIE

Datum goedkeuring	17.1.2011
Uitslag eindstemming	+: 18 -: 5 0: 0
Bij de eindstemming aanwezige leden	William (The Earl of) Dartmouth, David Campbell Bannerman, Daniel Caspary, Christofør Fjellner, Bernd Lange, Emilio Menéndez del Valle, Vital Moreira, Cristiana Muscardini, Niccolò Rinaldi, Helmut Scholz, Peter Šťastný, Keith Taylor, Iuliu Winkler, Pablo Zalba Bidegain
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervanger(s)	Josefa Andrés Barea, Francesca Balzani, Catherine Bearder, José Bové, Salvatore Iacolino, Syed Kamall, Jarosław Leszek Wałęsa
Bij de eindstemming aanwezige plaatsvervanger(s) (art. 187, lid 2)	Elie Hoarau, Stéphane Le Foll, Marietje Schaake